

DOM

Nasz zestaw scenariuszy nie może się obejść bez uwzględnienia wpływu codziennych zachowań domowych na środowisko i jakość życia. Te zachowania i postawy chyba najtrudniej zmienić, gdyż są utrwalone przez tradycję, wygodę, zależą od zachowań innych członków rodziny. Tym niemniej, zachęcamy do przyjrzenia się tym banalnym, codziennym czynnościom z nowej, prośrodowiskowej perspektywy.

SPIS ĆWICZEŃ

PRZYDOMOWE OTOCZENIE	40
WZBOGACANIE KRAJOBRAZU PRZYDOMOWEGO	41
SKARBIEC DOMOWY	41
JAK OSZCZĘDZAĆ ENERGIĘ / WODĘ / CIEPŁO W DOMU	42
JAK OGRANICZAĆ ODPADY W DOMU?	42
JAK OGRANICZAĆ HAŁAS?	43
NA STOLE	43
PRZY STOLE	44
CZAS WOLNY	44
WAKACJE	45
TRANSPORT	46

PRZYDOMOWE OTOCZENIE

MATERIAŁY

Stare fotografie okolicy w której mieszkasz, zdjęcia aktualnego otoczenia miejsca zamieszkania.

OPIS ZADANIA

Znajdź starą fotografię najbliższej okolicy, w której zlokalizowany jest Twój dom czy mieszkanie. Wykonaj zdjęcie aktualnego stanu tego miejsca. Porównaj je. Co się zmieniło? Jaka jest Twoja opinia o zmianach?

Czy wiesz, jakie zmiany nastąpią w tym otoczeniu w najbliższym czasie? Gdzie uzyskać informacje o planowanych zmianach? Co Ty możesz zrobić, żeby mieć wpływ na kształt zmian?

AKTYWIZACJE

- Zorganizuj spotkanie z radą osiedla/ sołtysem/ radą gminy. Porozmawiaj o kierunku rozwoju swojego osiedla/ wsi/ miasteczka.
- Zapoznaj się z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego miejscowości, w której mieszkasz.
- Zorientuj się, czy masz możliwość na udział w konsultacjach społecznych dotyczących kierunku rozwoju miejscowości, w której mieszkasz. Wyraź swoją opinię.

WZBOGACANIE KRAJOBRAZU PRZYDOMOWEGO

OPIS ZADANIA

Wykonaj szkic faktycznego stanu ogrodu, obejścia przydomowego albo zieleńca osiedlowego. Zaznacz na nim wszystkie występujące obecnie elementy. Z domownikami albo z sąsiadami przedyskutujcie:

- Jakie elementy upiększają to miejsce, a jakie szpecą?
- Czy to miejsce spełnia wasze oczekiwania?
- Czy jest to otoczenie nasycone zielenią?
- Czy w tym miejscu istnieją skrawki dzikiej, wolnej przyrody, czy jest to miejsce utrzymywane metodą „strzyżenia trawników”?

Znajdźcie na wykonanym szkicu miejsce na przydomowy/ przyszkolny „mały rezerwat”, w którym trawnik nie byłby koszony, a krzewy i byliny rosłyby swobodnie, dając schronienie ptakom, owadom, płazom. Zaprojektujcie rezerwat wzbogacając go o duże kamienie, kłody, kawałki pni, klocki drewniane, które staną się w przyszłości minisiedliskami.

KONTYNUACJE

- Przygotuj krótki film lub prezentację multimedialną obrazującą florę i faunę „dzikiego trawnika”, porównując ją z florą i fauną strzyżonego trawnika.

AKTYWIZACJE

- Zorganizuj lub zostań uczestnikiem konkursu na „dziki trawnik”. W miejscu swojego zamieszkania zorganizujcie konkurs na najprawdziwszy skrawek dzikiej przyrody.

SKARBIEC DOMOWY

MATERIAŁY

Stare przedmioty odnalezione przez uczniów w domach

OPIS ZADANIA

Odszukajcie stare, zapomniane przedmioty, używane przez Waszych dziadków, rodziców. Uporządkujcie te przedmioty wg kryterium: pomieszczenia, w których były używane – kuchnia, łazienka, przedpokój, spiżarnia, pokój. Porozmawiajcie o tym, dlaczego te przedmioty są zapomniane, mimo że nie straciły swojej użytecznej funkcji? Jakimi przedmiotami zostały zastąpione?

Porównaj wygląd oraz funkcje przedmiotów starych z używanymi współcześnie. Czym się różnią? Weź pod uwagę ich trwałość, ilość zużywanej przez te przedmioty energii, rodzaje materiałów, z których zostały wytworzone. Czy można z nich dzisiaj zrobić jeszcze użytek? Jaki?

KONTYNUACJE

- Zrób prezentację pokazującą wyniki powyższego porównania.
- Nakręć film o drugim życiu przedmiotu, który znów zostaje przywrócony do codziennego obiegu (zostaje naprawiony, ma nową funkcję, nabiera wartości sentymentalnej itp.).
- Przygotuj prezentację lub film przedstawiające najcenniejsze przedmioty z domowego skarbca ze względu na wartość pamiątkową, sentymentalną, integrującą rodzinę.

AKTYWIZACJE

- Wykorzystując wyposażenie starej kuchni, przygotujcie z domownikami wybraną potrawę wg babcinej receptury.
- Zaaranżujcie starymi przedmiotami wnętrze swojego domu.

JAK OSZCZĘDZAĆ ENERGIĘ / WODĘ / CIEPŁO W DOMU

MATERIAŁY

Tabela „Sześć sposobów na lekką stopę”.

OPIS ZADANIA

Wypełnij załączoną **tabelę sześciu sposobów na lekką stopę** pod kątem oszczędności energii/ wody/ ciepła. Które z rozwiązań zaproponowanych przez Ciebie w tabeli możesz wprowadzić w domu od zaraz?

KONTYNUACJA

- Narysuj stan wyjściowy: w jaki sposób w Twoim domu gospodaruje się energią elektryczną/ wodą/ ciepłem, a następnie narysuj wizję zmiany. Przygotuj krótkie animacje ukazujące korzyści ze zmian.
- Przedstaw w formie prezentacji multimedialnej lub filmu projekt ekologicznego domu, uwzględniając zrównoważone podejście do gospodarowania energią/ wodą/ ciepłem.

AKTYWIZACJA

- Wprowadź zmiany w życie. Przygotuj plan działania wg schematu:

Jak jest?	Opisz stan aktualny.
Jak powinno być?	Opisz Twoją wizję zmiany
Dlaczego nie jest tak, jak powinno być?	Wymień przyczyny takiego stanu rzeczy.
Co trzeba zrobić, żeby usunąć przyczyny?	Określ, co chcesz osiągnąć?
Jak to osiągnąć?	Ustal kto, co i kiedy ma zrobić?

- Zaprojektuj domowy/ szkolny system oznaczeń (znaczków, plakatów), zachęcający członków rodziny/ pracowników i uczniów szkoły do zachowań proekologicznych dotyczących racjonalnego wykorzystania energii elektrycznej, wody i ciepła.

JAK OGRANICZAĆ ODPADY W DOMU?

MATERIAŁY

Tabela „Sześć sposobów na lekką stopę”.

OPIS ZADANIA

Wypełnij załączoną **tabelę sześciu sposobów na lekką stopę** pod kątem ograniczenia ilości odpadów w domu. Które z rozwiązań zaproponowanych przez Ciebie w **tabeli** możesz wprowadzić w domu od zaraz? Określ korzyści, zyski (dla Ciebie, dla rodziny, dla środowiska) płynące z wprowadzenia takiej zmiany.

KONTYNUACJA

Narysuj stan wyjściowy: w jaki sposób w Twoim domu gospodaruje się odpadami, a następnie wizję zmiany. Przygotuj krótkie animacje ukazujące korzyści ze zmian.

AKTYWIZACJE

- Z domownikami przeglądajcie rzeczy w Waszym domu i zróbcie remanent. Zbędne przedmioty przeznaczcie i dostarczcie osobom potrzebującym.
- W szkole zorganizuj licytację zbędnych rzeczy zebranych od uczniów, mieszkańców, dochód przeznaczając na wcześniej określony cel.
- Załóż kompostownik w przydomowym ogródku.

JAK OGRANICZAĆ HAŁAS?

OPIS ZADANIA

Poproś uczestników o przygotowanie w grupach, na następne spotkanie, mapy źródeł dźwięków z domu, sklepu, galerii handlowej i innych miejsc cywilizacji oraz parku lub lasu. Poproś o zanotowanie dźwięków i ocenę, jak bardzo są drażniące dla człowieka.

Zastanówcie się na zajęciach, jakie dźwięki drażnią Was najbardziej? Stwórzcie skalę najbardziej irytujących dźwięków. Skąd one pochodzą?

- Jak sobie z nimi radzić?
- Jakie są skutki hałasu dla zdrowia?
- Jak można ograniczyć negatywny wpływ niepożądanych dźwięków na człowieka?

KONTYNUACJE

Nagraj film pokazujący dźwięki natury i dźwięki cywilizacji oraz zachowanie człowieka wobec tych dźwięków i hałasów.

NA STOLE

MATERIAŁY

Receptury na domowe przetwory, etykiety z opakowań.

OPIS ZADANIA

Utwórz paletę receptur na rozmaite domowe przetwory, a następnie zbierz etykiety z opakowań analogicznych produktów kupionych w sklepach. Porównaj składy, np.: domowych wypieków i kupnych ciasteczek, kompotu śliwkowego i coca-coli, domowego pasztetu i pasztetu z puszkii, domowych konfitur i kupionych dżemów.

Wypisz na kartce papieru te wszystkie składniki, które zawierają gotowe produkty nabyte w sklepie, a których nie ma w przepisach domowych. Rozszyfruj ich nazwy. Porozmawiajcie o funkcjach, jakie spełniają składniki chemiczne obecne w artykułach spożywczych i o ich działaniu na zdrowie człowieka.

KONTYNUACJE

- Stwórz prezentację ukazującą, jakimi zdrowymi potrawami o podobnym składzie można zastąpić poszczególne propozycje typu „fast food” (chipsy, hermetycznie zapakowane „wiecznie świeże” rogaliki, hamburgery itd.).
- Jaki pełnowartościowy posiłek możesz przygotować w czasie, jaki zajmuje stanie w kolejce i czekanie na zestaw z hamburgerem? Zaproponuj zdrowe danie. Wybierzcie najlepszy przepis na domowy „fast food”.
- Zróbcie wspólnie fotogalerię wraz z opisami swoich ulubionych, zdrowych domowych potraw - rodzaj Waszej wspólnej książki kucharskiej.
- Przygotujcie prezentację pokazującą właściwości rosnących w okolicy ziół, ich składników aktywnych oraz zastosowania.

AKTYWIZACJE

- Zorganizuj w szkole kiermasz domowych przetworów.
- Zorganizuj w szkole festiwal dobrego jedzenia i konkurs na najsmaczniejszy jogurt, przetwory, kompot owocowy lub chleb domowej roboty.
- Z domownikami przygotuj wybraną potrawę wg własnej receptury, usiądźcie przy stole i delektujcie się smakołykami.
- Wymyśl nazwę i stwórz menu wymyślonej przez siebie restauracji ze zdrowym jedzeniem. Porównajcie menu i wybierzcie najbardziej apetyczną restaurację.

PRZY STOLE

OPIS ZADANIA

Poproś uczestników o zapoznanie się z propozycjami spędzenia czasu, przedstawionymi przez rodzinę Celiny. Zainicjuj dyskusję na temat, która z tych propozycji jest najbliższa uczestnikom i dlaczego.

Propozycja ojca Celiny	Po co jeść przy stole? Ja lubię sobie usiąść z obiadem przed telewizorem. Sport, kocyk. A przy stole to trzeba usiąść na święta albo gdy przyjedzie rodzina. No a śniadania?! Wiadomo, nie ma czasu, więc kanapkę w rękę i do samochodu.
Propozycja mamy Celiny	Chciałabym, żebyśmy jedli posiłki razem przy stole, chociaż jeden posiłek dziennie. A tak ciągle gdzieś po kątach, każdy osobno, a już najgorzej przed TV. Fajnie byłoby porozmawiać, zaplanować razem dzień.
Propozycja Celiny	Ja najbardziej kocham jeść na mieście! Domowy obiad to nuda, a w restauracjach i barach czeka tyle ciekawych nowych smaków. Albo pyszne dania na wynos. No i lody, hamburgery lub kanapki z kurczakiem w moich ulubionych Fast foodach. Co w tym złego?

KONTYNUACJE

- Co widział stół? Stwórz film lub relację foto pokazujące życie wokół stołu w zależności od okazji, pory dnia, święta. Skontrastuj dwie różne sytuacje.
- Stwórz film pokazujący stół z perspektywy: dziecka, starszej osoby, nowoczesnej osoby-singla, rodziny.

AKTYWIZACJE

- Zorganizuj konkurs szkolny na najpiękniejsze ozdobienie stołu darami natury.

CZAS WOLNY

MATERIAŁY

Tabele wg poniższego wzoru

OPIS ZADANIA

Poproś uczestników o zaproponowanie jak największej ilości alternatywnych, wobec podanych w tabeli sposobów spędzania czasu z rodziną. Poproś uczestników o określenie zysków, jakie płyną z każdej z tych propozycji zachowań. Poproś o zastanowienie się także, dlaczego w wielu domach ludzie postanawiają nie mieć telewizora, mimo że sporadycznie oglądają wybrane filmy, programy? Czym się kierują? Jakiej mają obawy?

	Alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu
Oglądanie programów telewizyjnych	np.: robienie latawca...
Wyprawa do centrum handlowego	np.: wyprawa w góry...

WAKACJE

MATERIAŁY

Foldery i reklamy ofert turystycznych i agroturystycznych.

OPIS ZADANIA

Poproś uczestników o zebranie (z gazet, z biur turystycznych) ofert turystycznych i agroturystycznych. Przeanalizujcie je pod kątem tego, co w nich jest uznawane za atrakcyjne dla turysty. Określcie, na ile te atrakcje związane są z walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi, dziedzictwem kulturowym określonego regionu, a na ile stanowią masowy standard wyznaczony liczbą gwiazdek, ilością klubów i dyskotek, gabinetów odnowy, basenów, parasoli plażowych.

Poproś grupy o porównanie ofert turystyki masowej z ofertami agroturystyki, uwzględniając następujące kryteria:

Dojazd do miejsca wypoczynku
Baza noclegowa
Wyżywienie
Przestrzeń, po której turyści się poruszają
Formy spędzania czasu
Kontakty z miejscową ludnością, kulturą
Walory poznawcze
Organizator wypoczynku
Cena

Poproś o zapisanie wyników w dwóch kolumnach.

Zachęć do dyskusji na temat, która z form turystyki jest mniej uciążliwa dla środowiska?

Która z form spędzania wakacji jest Ci bliższa? Dlaczego?

- Zachęć uczestników do zaplanowania dwudniowej wycieczki rodzinnej w dwu wariantach: zgodnym z ideą zrównoważonego rozwoju i jak najdalszym od niej. Poproś o wzięcie pod uwagę następujących aspektów:
 - zaspokojenie zróżnicowanych oczekiwań członków rodziny,
 - koszty,
 - środki transportu,
 - sposób odżywiania,
 - ilość wyprodukowanych odpadów,
 - walory poznawcze,
 - aktywność fizyczna.

AKTYWIZACJE

- Udokumentuj powyższe zadanie w formie prezentacji lub filmiku.
- Znajdź adresy internetowe gospodarstw agroturystycznych. Zbierz oferty agroturystyczne w swoim regionie, gminie. Zaprojektuj elektroniczną mapę gospodarstw agroturystycznych. Wypromuj ją wśród mieszkańców miejscowości, w której mieszkasz. Przygotuj także scenariusz krótkiego filmu, prezentację multimedialną popularyzującą agroturystyczną formę wypoczynku.

TRANSPORT

MATERIAŁY

Tabela wg wzoru.

OPIS ZADANIA

Zaproponuj uczestnikom określenie zysków i strat (dla nich, ich rodzin, innych mieszkańców oraz dla środowiska naturalnego) wiążących się z wymienionymi niżej sposobami poruszania się po waszej miejscowości/ mieście/ wsi. Porównajcie uzyskane wyniki. Sformułujcie wnioski.

Podziel uczestników na grupy i poproś każdą z nich o znalezienie jak największej liczby pomysłów na to, jak można przezwyciężyć przeszkodę w poruszaniu się bez samochodu osobowego.

Sposób poruszania się	Zyski	Straty
chodzenie pieszo		
bieganie		
jazda na rowerze, na hulajnodze		
korzystanie z komunikacji publicznej (tramwaj, autobus, trolejbus, metro)		
samochód osobowy		

KONTYNUACJE

- Nakręć klip zachęcający mieszkańców twojej miejscowości, miasta do korzystania ze środków masowej komunikacji lub rowerów.

AKTYWIZACJE

- Zaobserwuj, jakie udogodnienia można wprowadzić w twojej najbliższej okolicy, np.: dla pieszych – kładki czy przejścia uliczne, światła; dla pasażerów transportu publicznego – lepsze usytuowanie przystanków; dla rowerzystów – parkingi, ścieżki rowerowe.

Jeśli masz jakieś pomysły usprawniające aktualne rozwiązania, to przekaz je w formie wniosków swoim radnym. Przekaz swoje wnioski stowarzyszeniom zajmującym się rozwiązywaniem takich problemów, a działającym w waszej społeczności lokalnej. Zawsze możesz zostać wolontariuszem takiego stowarzyszenia.

- W gronie znajomych opracujcie Katalog rzeczy do zrobienia, które ożywią komunikację rowerową na waszym osiedlu, w waszej miejscowości. Zastanówcie się, co z tego katalogu najszybciej można wprowadzić w życie? Jak to zrobić? Z kim rozmawiać i współpracować, żeby pomysł zrealizować?

KARTY POMOCNICZE

Sześć sposobów na lekką stopę

Każdego dnia zostawiamy na ziemi odcisk swojej stopy. Wielkość tego odcisku zależy od stopnia uciążliwości naszych zachowań. Poniżej przedstawiamy kilka sposobów na lekką stopę, są one ułożone hierarchicznie, od najbardziej skutecznego po najmniej efektywne.

<p>Przemyśl</p> <p>Jeśli się dobrze zastanowić, wiele rzeczy można zrobić lepiej. Prowadząc spór można zrobić przerwę i przemyśleć, jak się dogadać. Można czasem spojrzeć na własny dom z boku i wspólnie z rodziną przemyśleć codzienne zachowania, tak by zużywać mniej energii, wytwarzać mniej odpadów. W reklamach ciągle ktoś nas do czegoś namawia. Warto znaleźć czas, by przemyśleć, na ile jesteśmy zdominowani przez reklamowe nakazy i jak sobie z tym radzić.</p>			
<p>Odrzuć</p> <p>Nie reaguj na okazje, promocje. Promocje najczęściej oferują za pół ceny coś, czego normalnie nie wzięłbyś za darmo. Kupuj i bierz do domu tylko to, co niezbędnie potrzebne. Odrzuć dodatkową rzecz, która zabierze Ci miejsce, czas i której trzeba będzie się później jakoś pozbyć.</p>			
<p>Zredukuj</p> <p>Ogranicz ilość zużywanej wody, energii. W sklepie wybieraj tak pakowane produkty, by przynosić do domu jak najmniej śmieci. Tak jest taniej dla Ciebie i lżej dla Ziemi.</p>			
<p>Użyj ponownie</p> <p>Ciesz się tym co masz tak długo, jak się tylko da i wybieraj takie rzeczy, które będą z Tobą jak najdłużej. A jak nie będą dla Ciebie już przydatne, przekaz je dalej, niech inni się nimi cieszą.</p>			
<p>Napraw</p> <p>Jeśli coś w Twoim domu się zepsuje, nie rozwiązuj problemów za pomocą gazetek z ofertami. Wykaż się przedsiębiorczością i napraw sam lub znajdź serwis. Daj swojej rzeczy drugie życie.</p>			
<p>Odzyskaj</p> <p>Jeśli jakaś rzecz nie nadaje się już do jakiegokolwiek użycia, znajdź odpowiednie miejsce, odpowiedni kontener, gdzie po wrzuceniu zostaną zagospodarowane materiały, z jakich została wytworzona. Zadbaj o to, by Twoja rzecz nie stała się śmieciem.</p>			

Sześć sposobów na lekką stopę

Każdego dnia zostawiamy na Ziemi odcisk swojej stopy. Wielkość tego odcisku zależy od stopnia uciążliwości naszych zachowań. Wypełnij tabelkę wskazując proste sposoby na lekką stopę.

	Woda	Energia	Odpady
Przemysł			
Odrzuć			
Zredukuj			
Użyj ponownie			
Napraw			
Odzyskaj			